

спосіб вимагає обережності, тому що внаслідок його застосування речовий доказ або змінюється або знищується.

Встановлення змісту тексту спалених документів залежить від багатьох факторів, зокрема речовини штрихів, здатності розсіювати промені світла, рельєфу, що утворений тиском пишучого приладу та інших. І відповідно до наявності тих чи інших характеристик застосовується певний метод.

Наприклад, фотографування у інфрачервоній ділянці спектру дає позитивні результати лише у випадку, коли текст нанесено речовиною, яка поглинає ІЧ-промені, а саме графітним олівцем, чорною тушшю чи типографською фарбою. Якщо у місці розташування штрихів є рельєф, то хороший результат можна отримати використовуючи зйомку у косопрямованому світлі. Кращий результат можна отримати, якщо пишучим приладом була кулькова ручка, графітний олівець чи тверде перо ручки.

Таким чином, в умовах воєнного стану, техніко-криміналістичне дослідження пошкоджених документів, що піддавались дії високих температур набуває актуальності. Встановлення первісного змісту таких документів, пошкоджених внаслідок термічної дії вимагає особливої обережності та використання спеціальних заобів та методів.

Список використаних джерел

1. Воробей О. В, Кофанов А.В. Техніко-криміналістичне дослідження документів: навч. посібник. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2011. С. 199–202.
2. Воробей О.В. Криміналістичне дослідження пошкоджених та згаслих документів: методичні рекомендації. Київ : ННПСК Національної академії внутрішніх справ, 2010. 32 с.
3. Самойлова О.Ф. Особливості дослідження документів, що піддалися впливу високих температур. Харків : Нац. унів. внутр. справ України, 2019. С. 150–153.

Сокол Денис Олександрович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Волошин Олексій Гнатович,
старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення
та судових експертиз ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІНОЛОГІЧНОЮ СЛУЖБЮ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Реформи, що проводяться на сучасному етапі розвитку української незалежної держави, спричиняють кардинальні зміни в

усіх сферах громадського життя. Реалізація цього курсу має призвести до зниження рівня злочинності в Україні, а також підвищення ефективності та результативності роботи правоохоронних органів з виявлення, розслідування злочинів. Успішне виконання завдань з боротьби зі злочинністю вимагає від правоохоронних органів подальшого удосконалення й оновлення прийомів та способів виявлення і дослідження матеріальних слідів злочинів. У зв'язку з цим, особлива увага повинна приділятися ідентифікаційним видам досліджень. Так при розслідуванні злочинів слідчим доводиться стикатися з такою проблемою, як недостатність чи відсутність доказів. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми може бути застосування криміналістичної одорології. Саме тому криміналістичне використання запахових слідів людини в ідентифікації особи злочинця, конкретного джерела цих запахових слідів, а також у можливості надання розшукової і доказової інформації для вирішення питання її невинності набуло нового розвитку і впровадження в практику діяльності правоохоронних органів.

У криміналістиці термін «запах» в першому його значенні – матеріальне його тіло. Внаслідок взаємодії об'єктів при вчиненні злочину виникає запах, що виконує функцію сліду в трасологічному значенні. Дані матеріальні газоутворення називають слідами запаху.

Оскільки випаровування, тобто перехід із рідкого в газоподібний, відбувається за будь яких умов, то процес створення запахового сліду неперервний.

Властивості запахового сліду:

- неперервність запахових слідів;
- рухливість запахових слідів;
- розсіювальність запахових слідів;
- подільність запахових слідів.

Зважаючи на властивості запахового сліду в криміналістиці виник новий напрямок – *криміналістична одорологія*. Це розділ науки криміналістики, що займається дослідженням фізичних і біологічних закономірностей механізму утворення слідів запаху і розробленням на цій основі методів і засобів дослідження, збирання і використання слідів у кримінальному судочинстві.

Використання одорологічної інформації у боротьбі із злочинами бере початок тільки з 1896 року, коли за ініціативою відомого австрійського криміналіста Ганса Гросса в Гильдесгеймі з'явилося 12 собак, навчених веденню поліцейської служби. З часом була звернена увага на можливість криміналістичного використання природної здібності собаки вистежувати по слідах запаху свою жертву. Відшліфовані до унікальності на протязі тисячолітньої еволюції, збережені і розвинені в процесі подальшого одомашнення і довготривалої селекційної роботи, нюхові здібності собаки стали використовуватися людиною в боротьбі із злочинами.

Саме Гансу Гроссу належала перша оцінка значення результатів застосування поза лабораторної собаки-детектора для пошуку людини по слідах його запаху на місцевості.

Розвиток службової кінології МВС України розпочинається з 2 квітня 1994 року, коли наказом МВС України № 169 на правах відділу було створено Службу організації роботи службового собаківництва у правоохоронній діяльності МВС України. У 2002 році згаданий вище відділ, було ліквідовано, а методичне керівництво кінологічною службою всієї системи МВС України покладене на групу службового собаківництва Департаменту карного розшуку.

11 жовтня 2003 року було підписано наказ МВС України № 1168 «Про створення кінологічної служби», яким передбачалося створення кінологічної служби як окремого підрозділу у структурі блоку кримінальної поліції. На них покладено виконання, зокрема, організаційно-методичних, контрольно-наглядових функцій, регулятивну та облікову діяльність у кінологічній сфері в системі МВС.

У зв'язку з реформуванням системи Міністерства внутрішніх справ України 2 вересня 2015 р. Кабінет Міністрів України відповідно до Закону України «Про Національну поліцію України» від 02.07.2015 № 580-VIII прийняв рішення щодо створення центрального органу виконавчої влади — Національна поліція, яка підпорядковується Міністерству внутрішніх справ України. В Наказі № 1145 01.11.2016 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України», відповідно до пункту 12 частини 3 статті 45 Закону України «Про Національну поліцію України» та з метою забезпечення організації діяльності кінологічних підрозділів територіальних органів Національної поліції України, ефективного використання можливостей кінологічної служби в протидії злочинності та забезпеченні публічної безпеки і порядку зазначено, що основними завданнями служби є:

- організація і розвиток системи службового собаківництва, його ефективне функціонування на підставі впровадження науково-обґрунтованих методів управління органами й підрозділами служби кінології;

- організаційне та методичне забезпечення діяльності кінологічної служби;

- управління та координація роботи кінологічних підрозділів у мирний та особливий період;

- упровадження організаційних заходів щодо забезпечення розвитку матеріально-технічної бази, контролю за проведенням ветеринарних та зооінженерних видів діяльності.

Концепцію розвитку кінологічних служб центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, та

Національної гвардії України до 2020 року затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України 24.05.2017 № 442 визначає основні напрями розвитку кінологічних служб центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ (далі – ЦОВВ МВС), та Національної гвардії України (далі – НГУ) до 2020 року і спрямована на створення сучасних кінологічних підрозділів, здатних забезпечити виконання покладених на них завдань.

До кінологічних підрозділів і служб ЦОВВ МВС та НГУ належать:

- 1) кінологічна служба Національної поліції України;
- 2) кінологічна служба Державної прикордонної служби України;
- 3) кінологічна служба Національної гвардії України;
- 4) кінологічна служба Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

ситуацій:

Концепція також передбачає створення кінологічного центру, який є головним кінологічним підрозділом з організаційного і методичного керівництва працівниками підрозділів поліції, які виконують функції кінологічного забезпечення службової діяльності та є основною базою з утримання, розведення, вирощування, підготовки та використання службових собак у протидії злочинності, забезпеченні публічної безпеки і порядку.

Розробка нових технічних засобів для проведення слідчих (розшукових) дій з використанням собак кінологічної служби. Так фахівцями кінологічної служби ДНДІ МВС України на замовлення відділу організації кінологічної діяльності Національної поліції України, розроблена система передачі відео з місця виконання завдань призначена для огляду об'єктів, небезпечних для життя працівників: місце засідки злочинців, наявність вибухових пристроїв тощо. До складу зазначеної системи входять наголовник, на якому встановлюється відеокамера, жилет для розміщення пристрою отримання команд від оператора-кінолога та ретранслятор для передачі відеоконтенту кінологу. У оператора-кінолога знаходиться планшет, на якому відображається картинка з місця знаходження собаки.

Для подальшого розвитку кінологічної служби 8-9 листопада 2018 року на базі Головного управління Національної поліції в Хмельницькій обл. проходила міжвідоча науково-практична конференція з проблемних питань розвитку службової кінології органів виконавчої влади, діяльність яких координується МВС. В рамках конференції відбулося відкриття нового сучасного кінологічного центру ГУНП в Хмельницькій обл., на базі якого готуватимуть службових собак не лише для поліції, а й інших силових структур, а також визначила основні напрями розвитку службової кінології, а саме: організацію управління органами й підрозділами

кінологічної служби, методичне забезпечення та організаційні заходи щодо забезпечення розвитку матеріально-технічної бази.

Загалом в органах внутрішніх справ нараховується понад 3 тисячі службових собак, з яких 1140 – розшукових, 1554 – патрульно-розшукових, 74 – для пошуку вибухівки та 90 – наркотиків. У Національній поліції України несуть службу 850 собак. З початку поточного року кінологів зі службовою собакою залучали до розкриття майже 1 тис. злочинів, з них у 500 випадках це допомогло в розслідуванні злочинів.

Кінологічна служба є службою бойового забезпечення і призначена для організації і методичного забезпечення, ефективного використання службових собак в охороні громадського порядку, конвоюванні заарештованих та засуджених, в охороні та обороні важливих державних об'єктів, матеріально-технічного та військового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України.

Список використаних джерел

1. Криміналістична техніка: підручник / А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, О.С. Кофанова, О.В. Літвінова та ін.. Книга перша : навчальний посібник. Київ: КІЙ, 2006. 456 с.

2. Грамович Г.И. Криминалистическая техника (научные, правовые, методологические, организационные основы): монографія. Минск : Акад. МВД Респ. Беларусь, 2004. 215 с.

3. Коваленко В. В. Застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2007. 248 с.

4. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко та ін.]. Київ : Центр учб. літ., 2015. 544 с.

5. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.]; за заг.ред. В. В. Пяскового. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ:Філія вид-ва «Право». 2020. 752 с.

6. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навчальний посібник / Є.Ю. Свобода, А.В. Кофанов, А.В. Самодін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.

7. Участь спеціаліста в огляді місця події: практичний посібник / кол. авторів; за заг. ред. О.Г. Рувіна, Б.Б. Теплицького, С.С. Чернявського. Харків: Фоліо, 2018. 127 с.